SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNDSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 5 1980

Investeringsbidragen i praxis

Av kammarrättsfiskalen Anders Klange

Inledning

I syfte att stimulera näringslivet till investeringar i maskiner och andra inventarier infördes under hösten 1975 regler om ett särskilt investeringsavdrag och ett statligt investeringsbidrag (SFS 1975:1147, 1149). Den period som denna lagstiftning avsåg gick ut d 31 dec 1979 efter att ha förlängts i olika omgångar. Avdrag medges vid taxeringen till statlig inkomstskatt om den skattskyldige framställer yrkande om sådant avdrag i sin självdeklaration. Bidrag kan erhållas efter särskild ansökan hos RSV. Verkets beslut i bidragsärenden kan överklagas hos regeringen genom besvär. I denna artikel skall lämnas en redogörelse för regeringens praxis angående det statliga investeringsbidraget. Eftersom de materiella reglerna är desamma för såväl avdraget som bidraget, bör denna praxis kunna vara till någon vägledning även vid tillämpningen av avdragsreglerna. Inventariebegreppet har f ö betydelse även vid tillämpningen av fondlagstiftningen och KL:s avskrivningsregler.

Särskilt investeringsavdrag har kunnat åtnjutas vid den statliga taxeringen även enligt äldre lagstiftning, nämligen SFS 1964:79, 1968:87 och 1971:50. Dessa författningar har varit utformade efter delvis samma principer som den nuvarande lagstiftningen. Införandet av ett bidrag som ett komplement till avdraget innebar dock en nyhet.

Självständiga inventarier

I motiven till 1971 års förordning om särskilt investeringsavdrag anförde departementschefen, beträffande investeringsavdrag i rörelse, att avdraget av

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

praktiska skäl borde medges för samtliga sådana tillgångar som enligt KL hänfördes till maskiner och andra inventarier i rörelse vid beräkning av värdeminskningsavdrag. I jordbruk borde avdragsrätten omfatta förutom lösa inventarier sådana fasta maskiner och inventarier vilkas värde då fick utbrytas ur avskrivningsunderlaget för byggnad och uppföras på särskild avskrivningsplan (prop 1971:11 s 6). Dessa motivuttalanden ger inte stöd för antagande att ett speciellt inventariebegrepp skulle ha åsyftats vid lagstiftningens tillkomst. Likväl brukar anges som villkor för investeringsavdrag/bidrag att fråga är om vad som betecknats ”självständiga inventarier”, se t ex Handledning för rörelse- och jordbruksbeskattning, 1980 s 178. Varken lagtexten eller dess förarbeten ger emellertid någon ledning för bedömningen av vad som skall förstås med det nämnda uttrycket. I sammanhanget brukar hänvisas till rättsfallet RÅ 1974 ref 56. Målet (fhb) gällde ombyggnad av fartyg. Ombyggnaden avsåg att öka transportkapaciteten med hjälp av specialbyggda lastdäck för bilar. Däcken kunde skruvas isär och användas i annat fartyg. RSV:s nämnd för rättsärenden fann, ”att de ifrågavarande ombyggnadsarbetena på MS Queensland icke kunde anses innebära att sökandebolagen anskaffat något självständigt inventarium”. På grund härav förklarade nämnden, att sökandena inte var berättigade åtnjuta särskilt investeringsavdrag för ombyggnadskostnaderna. Regeringsrätten gjorde ej ändring i förhandsbeskedet.

Följande fall har regeringen prövat

H ägde ett fartyg i partrederi med andra personer. RSV hade funnit att nyanskaffad kranutrustning till fartyget inte utgjorde ett ”självständigt inventarium” och därför avslagit H:s ansökan om investeringsbidrag för vad på honom belöpte av anskaffningskostnaden. Regeringen undanröjde beslutet under hänvisning till att förvärvet av kranutrustningen fick anses utgöra en sådan anskaffning som avsågs i lagen (1975:1149) om statligt investeringsbidrag för inventarieanskaffning (1979-03-01, 3037/78). Jfr RÅ 1974 A 216.

Köp av en fabriksny kranhytt till en äldre byggnadskran ansågs likaledes som bidragsgrundande anskaffning. Hytten kunde med lätthet flyttas och användas på annan kran. (1979-02-15, 2335/78).

Ett bolag, som bedrev reklamverksamhet i samband med sportbåtstävlingar, hade vägrats bidrag för inköp under år 1976 av viss utbytbar utrustning (båtmotorväxelhus och propeller) avsedd för bolagets racerbåtar. Enligt RSV kunde nämligen båttillbehören inte betraktas som ”självständiga inventarier”. Regeringen medgav bidrag med motiveringen att förvärvet av tillbehören fick anses utgöra sådana anskaffningar om avsågs i den ifrågavarande lagstiftningen (1979-08-09, 1745/79).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

Investeringsbidrag medgavs däremot inte för kostnader som uppkommit i samband med ombyggnad av ett fartyg (1979-05-23, 2431/78). Inte heller ansågs bidrag kunna utgå för utbyte av framdrivningsmaskineriet i ett fiskefartyg (1979-02-01, 7298/77). RSV hade i dessa fall ansett reparation föreligga.

Ett detaljhandelsföretag i modebranschen hade bytt ut vissa delar — armar och högerben — på en skyltdocka. Regeringen fann att det förhållandet att skyltdockan försetts med de nya delarna inte kunde anses innebära att företaget anskaffat något självständigt inventarium, utan fick betraktas som en reparation av ett tidigare befintligt sådant (1980-02-21, 3030/79).

Gemensamt för de fall där investeringsstöd inte medgetts är att fråga får anses ha varit, inte om anskaffning av nya inventarier, utan om ombyggnad eller reparation av redan befintliga inventarier.

I sammanhanget må erinras om att enligt lagen (1955:256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning får, såvitt angår fartyg och luftfartyg, investeringsfonden användas inte bara för anskaffning utan också för kostnader för ombyggnad och reparation. Detsamma gäller för allmän investeringsfond och allmän investeringsreserv enligt 1979 års lagstiftning. Även i förordningen (1963:216) om extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen, de s k generella reglerna, görs en begreppsdistinktion mellan anskaffning, ombyggnad och reparation. Enligt 1 § andra st förordningen kan sålunda beslutas att med anskaffning skall jämställas ombyggnad av inventarier samt, i visst avseende, reparation av fartyg och andra transportmedel. Dessa regler i fondlagstiftningen har ingen motsvarighet i lagstiftningen om investeringsavdrag/bidrag. Sådant stöd kan alltså utgå endast för anskaffning av inventarier.

Rättsläget torde kunna beskrivas så, att investeringsstöd kan medges för anskaffning av nya inventarier, däremot inte för ombyggnad eller reparation av redan befintliga inventarier. Den omständigheten att en förvärvad tillgång är avsedd att ingå som en del av en större enhet utgör däremot inte i och för sig något hinder mot avdrag/bidrag. Gränsdragningen mellan reparation och nyanskaffning är givetvis ofta mycket vansklig (jfr GRS Del I 8:e upplagan s 303).

Ett särskilt problem i sammanhanget utgör det förhållandet att vissa slags inventarier, bl a motordrivna fordon och båtar, är undantagna från stöd, se 3 §. Skäl kan anföras för att inte heller inköp av typiska delar och tillbehör till sådana inventarier bör medföra rätt till stöd och detta även om det inte rör sig om en reparation eller en ombyggnad. I ett ärende, som prövats av regeringen, hade ett bolag anskaffat en s k bahcovärmare till en personbil. RSV hade avslagit bolagets ansökan under hänvisning till att bidrag inte utgick för ”personbilar eller tillbehör till sådana”. Regeringen lämnade bolagets besvär över beslutet utan bifall (1979-08-09, 80/79).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

Inventarier eller byggnad

Genom lagstiftning år 1969 om avskrivning av byggnader i rörelse har gränsdragningen mellan vad som är att anse som byggnad och vad som räknas till inventarier ändrats så att inventariebegreppet utvidgats. I skattehänseende kan en fastighet f n uppdelas i fyra olika delar, nämligen byggnad, inventarium, markanläggning och mark. Avgörande vid gränsdragningen är olika tillgångars funktion på en fastighet. Tillbehör till och delar av byggnad behandlas i avskrivningshänseende som inventarier om de är avsedda att direkt tjäna byggnadens användning för rörelseändamål (p 7 andra st av anvisn till 29 § KL). En motsvarande regel gäller i inkomstslaget jordbruksfastighet (p 3 tredje st av anvisn till 22 § KL).

De regler som infördes genom 1969 års lagstiftning har varit i kraft under relativt lång tid. Trots detta har någon vägledande praxis ännu inte utbildats. Det refererade rättsfallsmaterialet är ytterligt magert.

I ärenden angående investeringsbidrag aktualiseras ofta frågan om gränsdragningen mellan inventarier och byggnad. Från regeringens praxis kan följande fall antecknas.

Ett bolag, som hade till ändamål att upplåta lokaler för bad- och förströelseaktiviteter, medgavs bidrag för en bastuanläggning, oaktat denna utgjorde del av byggnad, under hänvisning till att de anskaffade tillgångarna fick anses ha ett sådant funktionellt samband med den i lokalerna bedrivna verksamheten att de skulle hänföras till inventarier. Däremot ansågs sådant samband inte föreligga beträffande toalett- och soprumsdörrar (1979-08-09, 783/79).

En värmeanläggning, som installerats i ett nyuppfört växthus i en handelsträdgård, ansågs avsedd att direkt tjäna byggnadens användning i trädgårdsdriften. Vid sådant förhållande, fann regeringen, var anläggningen med därtill hörande oljecistern att betrakta som inventarium (1979-03-29, 2297/78).

En jordbrukare hade anskaffat flytbryggor avsedda för uthyrning av båtplatser. Investeringsbidrag medgavs (1979-03-29, 17/79).

I samband med ombyggnad av affärslokaler hade anskaffats diskar, utställnings- och förvaringsskåp och annan butiksinredning. Dessa tillgångar hänfördes till inventarier (jfr p 7 tredje st av anvisn till 29 § KL). Bidrag medgavs dessutom för installation av nya armaturer i butiken (1980-02-21, 3030/79).

En jordbrukare fick bidrag för kostnaden för elektriska installationer i ett svinstall. Elinstallationerna hade betingats av att byggnaden försetts med vissa anordningar för jordbruksdriften, bl a mekanisk utgödslingsanläggning, ventilationsanläggning och anordning för mekanisk utfodring. Elinstallationerna ansågs avsedda att direkt tjäna ekonomibyggnadens användning i driften (1979-02-15, 1002/78).

Ett bolag bedrev vid sidan av försäljning från egen bränslestation uthyrningsverksamhet. Uthyrningen skedde huvudsakligen till olika åkerier och

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

omfattade bl a verkstads-, garage- och förrådslokaler, uppställningsplatser för fordon samt s k motorvärmare. En bilmotorvärmaranläggning ävensom belysningsinstallationer i garage hänfördes till inventarier. Likaså hänfördes hit stängsel, jfr p 16 av anvisn till 29 § KL (1979-02-15, 305/78).

Ett restaurangföretag hade av RSV vägrats bidrag för kostnaden för inköp och inläggning i restauranglokalen av en heltäckningsmatta med motiveringen att denna var att hänföra till byggnad och inte till inventarium. Regeringen undanröjde beslutet under hänvisning till att mattan fick anses utgöra inventarium i rörelsen (1979-11-22, 1899/79). I ett annat fall fick en affärsidkare bidrag för en heltäckande matta till sin butikslokal (1979-03-29, 321/79).

Däremot hänfördes kostnader som nedlagts för installation av värme, vatten, dusch och tvättställ i personalutrymme till byggnad och inte till inventarier (1979-06-07, 2027/79). Kostnad för anskaffning av en duschkabin och för installation av en panna med cirkulationspump har likaledes hänförts till byggnad (1979-03-29, 821/79).

Gullfiberisolering av taket i sågverksbyggnad, utförd i syfte att dämpa den av produktionen föranledda höga bullernivån i sågverket och därmed förhindra bullerskador på personalen, hänfördes till byggnad och inte till inventarium. Isoleringen hölls uppe med nät (1979-02-15, 726/78).

En person, som bedrev uthyrning av stugor i en s k semesterby, fick inte bidrag för persienner, köksinredningar, en spisfläkt, ett torkskåp, garderober och hatthyllor. De anskaffade tillgångarna, som var avsedda för uthyrningsstugorna, hänfördes till byggnad (1979-11-22, 3416/79).

Stadigvarande bruk

Investeringsbidrag medges för maskiner och andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk. Departementschefen anförde härom (prop 1971:11 s 6).

> För rätt till investeringsavdrag krävs att anskaffningen sker för stadigvarande bruk i verksamheten. Det ligger i sakens natur att en maskin som i detta syfte anskaffas under visst beskattningsår skall finnas kvar vid beskattningsårets utgång. Om så ej är fallet, maskinen har t ex försålts kort efter förvärvet, torde förutsättningar för investeringsavdrag i regel inte föreligga. Undantagsvis synes bedömningen kunna bli en annan, exempelvis i fall då ett företag anskaffar en maskin för stadigvarande bruk men den visar sig olämplig på grund av tillverkningsfel eller skadas och av sådan anledning omgående utrangeras eller försäljs.

RSV har i flera fall under hänvisning enbart till en kort innehavstid funnit tillgångar, som den bidragssökande sålt, ej anskaffade för stadigvarande bruk. Bidrag har i dessa fall inte ansetts kunna utgå.

Följande rättsfall utvisar dock att regeringen ansett något krav på viss tids innehav av en anläggningstillgång icke kunna uppställas.

Ett entreprenadföretag hade anskaffat en grävmaskin men avyttrat denna redan efter omkring fyra månader i samband med byte till annan maskin. Företaget förklarade bytet bl a med att den första maskinen varit behäftad med

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

vissa, som man ansåg, tekniska brister. Regeringen (1979-06-07, 1230/79) yttrade: ”Anledning förekommer ej till annat antagande än att den av bolaget anskaffade grävmaskinen varit avsedd för stadigvarande bruk i bolagets rörelse. Bolaget är därför — oavsett att maskinen sålts kort tid efter förvärvet — berättigat till investeringsbidrag för inventarieanskaffningen.”

Samma utgång blev det när en traktorgrävare redan efter omkring sju månader köpts åter av leverantören, enligt vad som uppgavs i ärendet ”på grund av det ytterst kärva ekonomiska läget” (1979-06-07, 2155/79). Bidrag medgavs även för en traktor som köpts på avbetalning men som återtagits av säljaren efter ca tio månader (1979-08-09, 2475/79).

En person som drev ett par pizzerior hade anskaffat inventarier under tiden jan—okt 1977. Tillgångarna hade dock avyttrats i december samma år i samband med att rörelsen överlåtits. Regeringen medgav investeringsbidrag (1979-08-09, 2285/79).

Till stöd för regeringens rättstillämpning kan anföras det förhållandet att själva lagtexten inte anger något krav på att en anskaffad inventarietillgång behålles viss minsta tid för att bidrag skall kunna erhållas. Ett sådant krav kan inte heller stödjas på att lagen bara gäller tillgångar ”avsedda för stadigvarande bruk”, då detta inte är annat än den gängse beteckningen för anläggningstillgångar av inventariekaraktär (se t ex 13 § bokföringslagen (1976:125), p 3 a av anvisn till 29 § KL). I p 4 sjunde st av anvisn till 29 § KL förutsättes f ö att ett inventarium kan avyttras redan under anskaffningsåret.

Inventarier eller lager

I vissa fall har fråga uppkommit huruvida en tillgång skall betraktas som inventarium (anläggningstillgång) eller som varulager (omsättningstillgång). Med lager menas enligt p 2 första st av anvisn till 41 § KL tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning. Problemen sammanhänger med de speciella förhållandena inom bil- och båtuthyrning.

W, som bedrev båtuthyrningsrörelse, hade i december 1977 köpt två motorbåtar. Dessa båtar hade varit uthyrda under säsongen 1978. Efter uthyrningssäsongens slut hade dock en av båtarna sålts (d 1 nov 1978). RSV fann, under hänvisning till kort innehavstid, den sålda båten inte vara anskaffad för stadigvarande bruk och lämnade i denna del W:s ansökan om bidrag utan bifall. Regeringen (1979-08-30, 2834/79) undanröjde RSV:s beslut och yttrade: ”Den för uthyrning avsedda motorbåten skall i beskattningshänseende behandlas som anläggningstillgång av inventariekaraktär. W är därför — oavsett att båten efter uthyrningssäsongens slut avyttrats — berättigad till investeringsbidrag för inventarieanskaffningen.”

Samma utgång blev det när ett båtuthyrningsbolag, som under 1977 köpt sammanlagt fem båtar, sålt en av dessa efter uthyrningssäsongens slut. Innehavstiden var i detta fall bara sex månader (1979-10-04, 3803/79).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

Från rättspraxis kan i sammanhanget hänvisas till RÅ 1974 ref 45 (RSV Dt 1974:40) där bilar utnyttjade i av bilförsäljningsföretag bedriven billeasingverksamhet ansågs utgöra inventarier i rörelse.

Köp eller hyra

Avgörande för frågan huruvida köp eller hyra skall anses föreligga i beskattningshänseende är avtalets reella innebörd (jfr RN 1953 4:5).

I ett fall hade RSV vägrat ett bolag bidrag för en dieseldriven gaffeltruck med motiveringen att bolaget blott förhyrde trucken av leverantören. Av uppgiven anskaffningskostnad, 83 620 kr, hade bolaget betalat 38 620 kr vid leveransen. Resterande 45 000 kr skulle enligt ''hyresavtal'', slutet för en tid av fem år, erläggas kvartalsvis i förskott med 3 357 kr. Bolaget ägde vid varje betalningstermin förvärva äganderätten till ''hyresobjektet'' genom att på en gång erlägga senare enligt avtalet förfallande poster. Regeringen medgav bidrag under hänvisning till att den reella innebörden av avtalet fick anses vara att bolaget skulle bli ägare till gaffeltrucken och att avtalet därför i beskattningshänseende var att anse som köp och inte som hyra (1979-03-29, 2296/78).

Inventariebegreppet i övrigt

Kostnad för anslutningsavgifter får enligt p 20 av anvisn till 29 § KL avskrivas efter samma metod som gäller för s k byggnadsinventarier. Fastighets anslutning till nyttighet som avses med avgiften har likväl inte ansetts kunna jämställas med sådan anskaffning av maskin e d som berättigar till investeringsbidrag (1979-05-23, 284/79 och 938/79).

Enligt 29 § 1 mom KL medges, i fråga om rörelse, avdrag för värdeminskning endast av rörelseidkaren tillhöriga tillgångar. Samma begränsning synes böra uppställas för investeringsbidrag. Utgifter som näringsidkare fått vidkännas för installation av telefonväxlar och annan av televerket abonnerad egendom har därför inte ansetts grunda rätt till bidrag (1979-05-23, 1743/79).

Regeringen har även haft att ta ställning till om köp av s k programvara till datamaskin utgör en sådan inventarieanskaffning som medför rätt till investeringsbidrag. Programvaran hade i detta fall levererats separat året efter det då maskinen förvärvats. RSV hade funnit att fråga var om en organisationskostnad och inte om ett inventarium. Sedermera gjorde RSV gällande att programvaran — såsom utgörande en nödvändig beståndsdel av en datoranläggning — inte kunde betraktas som ett självständigt inventarium. Regeringen medgav bidrag under hänvisning till att förvärvet av programvaran fick anses utgöra en sådan anskaffning som avsågs i investeringsbidragslagen (1980-01-24, 3082/79).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

Begreppet leverans

I olika avseenden har det betydelse när en maskin skall anses levererad. För inventarier som har levererats före d 15 okt 1975 resp d 1 maj 1976 utgår t ex inget bidrag eller beräknas bidraget efter en lägre procentsats. Vissa slags tillgångar, bl a motordrivna fordon och båtar, har efter hand undantagits från lagens tillämpningsområde. Även i dessa fall är leveranstidpunkten avgörande. Till begreppet leverans anknyter också den i olika formella avseenden viktiga frågan om rätt beskattningsår. Ansökan om bidrag skall t ex inges senast en månad efter det taxeringen för beskattningsåret vunnit laga kraft. Bidraget får inte beräknas på en högre anskaffnings- eller tillverkningskostnad än 500 000 kr för varje beskattningsår. Bidrag får å andra sidan inte medges om kostnaderna inte uppgått till sammanlagt minst 10 000 kr. Vidare bortfaller rätten till bidrag om näringsidkaren för beskattningsåret kunnat helt utnyttja investeringsavdrag eller till någon del åtnjutit sådant avdrag.

Regeringen har bl a prövat frågor om investeringsbidrag vid s k självinträde av försäljningskommissionär samt vid utövande av option till leasad egendom.

Ett bolag, som dels hyrde ut egna bilar, dels i kommission sålde bilar åt ett annat företag, hade före d 1 maj 1976 mottagit en bil för försäljning i kommission men efter nämnda dag självt inträtt som köpare av kommissionsgodset. RSV hade, tydligen mot bakgrund av att bilen faktiskt kommit i bolagets besittning före d 1 maj 1976, beräknat bidraget efter endast fyra procent. Regeringen medgav däremot bidrag med tio procent av anskaffningskostnaden (1979-03-01, 2419/78).

Ett företag, som sysslade med termografi, värmefotografering, hade sedan d 1 okt 1975 på grund av ett leasingavtal innehaft en värmekamera med tillbehör. Enligt avtalet ägde företaget när som helst köpa utrustningen. Ett sådant övertagande hade skett d 30 sept 1976, således efter ett års leasing. RSV hade avslagit bolagets ansökan om bidrag med motiveringen att kameran levererats före d 15 okt 1975. RSV hade således ansett leverans ha skett i samband med leasingupplåtelsen. Regeringen lämnade bolagets besvär utan bifall under erinran bl a att anskaffning av begagnad utrustning inte ger rätt till bidrag (1979-03-29, 79/79).

En jordbrukare hade inrett ett djurstall. Rätt beskattningsår ansågs vara det under vilket inredningen levererats och inte det senare år under vilket monteringen ägde rum. Då jordbrukaren förstnämnda år anskaffat endast den aktuella stallinredningen kunde, då kostnaden understeg 10 000 kr, bidrag inte medges (1979-02-15, 1002/78).

En spannmålsmottagning hade d 1 aug 1976 i delar levererats till ett kvarnbolag. Installationen av anläggningen hade slutförts och betalning erlagts till leverantörerna år 1977. Rätt beskattningsår ansågs vara 1976 med påföljd att bolagets ansökan, som inkommit till RSV efter det att bolagets inkomsttaxe-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

ring 1977 vunnit laga kraft, inte i denna del togs upp till prövning (1979-03-29, 823/79).

Investeringsbidrag har ansetts böra få åtnjutas även vid delleveranser av inventarier (jfr SkU 1975/76:26 s 9). Ett bolag hade träffat avtal med en mekanisk verkstad om köp av en s k barkningstrumma. Delar till maskinen hade levererats strax före utgången av det räkenskapsår som bolaget avslutat d 30 sept 1976. Maskinen i övrigt hade levererats under påföljande räkenskapsår, då även installationen slutförts. Regeringen ansåg bolaget berättigat att för räkenskapsåret som slutade d 30 sept 1976 erhålla investeringsbidrag för anskaffningsvärdet av de delleveranser som ägt rum under det året (1979-02-01, 6698/77).

Skriftligt avtal

I vissa fall har det betydelse om det föreligger ett skriftligt avtal om anskaffningen eller inte. Ett skriftligt avtal före viss tidpunkt utgör således enligt vissa regler en förutsättning för — liksom enligt andra regler ett hinder mot — investeringsbidrag.

Äldre lagstiftning om särskilt investeringsavdrag anknöt i beskattningsårshänseende till anskaffningen och inte, såsom 1975 års lagstiftning, till leveransen. Enligt huvudregeln ansågs anskaffning ske när skriftligt avtal om förvärv träffades, eller om sådant avtal inte träffades, när leveransen skedde. Det enda motivuttalande om vad lagstiftaren avsett med anskaffning genom skriftligt avtal finns i prop 1964:40 s 11. Där uttalas att med skriftligt avtal avses icke blott ett formligt köpekontrakt utan även ett genom brev, telegram, orderbekräftelse eller på annat sätt ingånget avtal. I prop 1971:11 s 6 hänvisas till 1964 års förordning.

Sedan en maskinanläggning muntligen beställts tillställdes köparen i februari 1976 en av leverantören utfärdad orderbekräftelse avseende köpet. Maskinen levererades i september 1976. RSV medgav bidrag beräknat efter endast fyra procent under hänvisning till att skriftligt avtal om köp av anläggningen, genom säljarens orderbekräftelse, fick anses ha träffats före den 1 maj 1976. Bolaget invände att orderbekräftelsen, såsom undertecknad av endast den ena parten, inte kunde utgöra ett skriftligt avtal. Regeringen lämnade besvären utan bifall (1979-03-29, 437/79).

Ekonomisk intressegemenskap

För inventarier, som har förvärvats från någon med vilken förvärvaren är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, kan investeringsbidrag utgå — resp åtnjutes särskilt investeringsavdrag — endast om inventarierna har tillverkats av säljaren och tillverkningen påbörjats efter d 15 okt 1975 (3 § femte st SFS 1975:1147, 1149). En motsvarande regel uppställdes även i 1964 och 1971 års förordningar om särskilt investeringsavdrag. Bestämmelsen har vidare en

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

motsvarighet i de s k generella reglerna (SFS 1963:216). Även lagstiftningen om olika investeringsfonder för konjunkturutjämning har ställt upp begränsningar i fråga om möjligheten att ta fonden i anspråk för avskrivning av inventarier som förvärvats från någon i ekonomisk intressegemenskap (SFS 1938:384, 4 § andra st, SFS 1947:174, 5 § fjärde st, SFS 1955:256, 11 § fjärde st, 1979:609, 5 § fjärde st, SFS 1979:610, 8 § fjärde st). Ingenstans i förarbetena till dessa författningar finner man några närmare motiv för den aktuella regeln (jfr prop 1964:40 s 13). I fondlagstiftningen förekommer den dock jämsides med förbud mot fondutnyttjande avseende begagnade inventarier. Bakom regeln kan därför antagas ligga bl a tanken att fråga skall vara om reella nyanskaffningar: Överföring av inventarier mellan t ex två koncernbolag är lika litet som handeln med begagnade inventarier ägnad att öka produktionskapaciteten i näringslivet. Vidare torde regeln kunna förhindra vissa obehöriga förfaranden.

Lagregeln har i flera fall medfört hinder mot investeringsbidrag.

Ett aktiebolag, som bedrev billeasingverksamhet, hade från sitt moderbolag köpt ett antal personbilar för verksamheten. Moderbolaget, som var generalagent, hade redovisat bilarna som varulager. Bidrag vägrades leasingföretaget under hänvisning till den ekonomiska intressegemenskapen mellan köpare och säljare (1980-02-21, 4200/79).

En förutsättning för att regeln skall kunna tillämpas måste dock antas vara att ett självständigt förvärv verkligen ägt rum de inblandade koncernföretagen sinsemellan. Om däremot ett koncernföretag sluter avtal med en utomstående leverantör blott i egenskap av mellanman för ett annat koncernföretag torde regeln inte gälla. Civilrättsligt övergår äganderätten såsom vid kommission direkt från tredje mannen till kommittenten dvs den för vars räkning inköpet skett, se 53 § kommissionslagen. I sammanhanget må hänvisas till följande rättsfall.

Ett bolag hade genom sitt moderbolag förvärvat ett antal personbilar avsedda för leasing. RSV hade vägrat medge dotterbolaget bidrag för leasingbilarna under hänvisning till föreskriften om ekonomisk intressegemenskap. Regeringen (1980-02-21, 3125/79) undanröjde beslutet och yttrade: ”Utredningen i ärendet ger vid handen att moderbolaget i samband med anskaffningen av ifrågavarande bilar handlat endast i egenskap av kommissionär. Vid angivna förhållande får klagandebolagets förvärv anses ha skett, icke från moderbolaget, utan direkt från den utanför koncernen stående leverantören.”

Övrigt

Investeringsbidraget är avsett att vara ett komplement till det särskilda investeringsavdraget (prop 1975/76:61 s 9). Det utgår bara i de fall då avdraget inte kan helt utnyttjas. Avdraget anses ha kunnat utnyttjas helt om det till be-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06

loppet inte överstiger skillnaden mellan bruttointäkterna och övriga avdrag i den berörda förvärvskällan. I regeringens praxis har, i fråga om egenföretagarna, slagits fast att till grund för bedömningen skall läggas nettointäkten efter avstämning av egenavgifter men före sådant schablonavdrag för egenavgifter som avses i p 2 a av anvisn till 22 § och p 9 a av anvisn till 29 § KL (t ex 1979-03-29, 34/79).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:06